

การใช้อำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู
โรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก

พิกุล ศีพิจารณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2548

ISBN 974-502-477-5

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ พิกุล ศีพิจารณ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)
.....กรรมการ
(ดร.สมุท รำนาถ)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)
.....กรรมการ
(ดร.สมุท รำนาถ)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)
.....กรรมการ
(ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู)
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 16 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2548

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำภาคปลาย ปีการศึกษา 2548

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร สุนทรายุทธ อาจารย์ ดร.สมุทร ชำนาญ และรองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม คณะกรรมการสอบปากเปล่า วิทยานิพนธ์ ที่ให้แนวทางและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้งานวิจัยสำเร็จด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดังปรากฏชื่อในงานวิจัยฉบับนี้ ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย พร้อมทั้งขอขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำการทำวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร สุนทรายุทธ ขอขอบคุณผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก ที่กรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ขอขอบคุณผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก ทั้ง 152 โรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยรวมทั้งครู 368 ท่าน

คุณค่า และประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งได้รับความกรุณาเป็นพิเศษจาก คุณสมศักดิ์ ตั้งกลชาญ ผู้วิจัยมอบเป็นกตัญญูตา บุษบาแคบิคา มารดา บวรพจารย์ ที่ประสิทธิ์ประสาท วิชา และผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีได้เอื้อนาม ณ ที่นี้

พิกุล คีพิการณ

46921901: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การใช้อำนาจ/ ความพึงพอใจ/ โรงเรียนเอกชน/ เขตภาคตะวันออก

พิกุล ดีพิหารณ์: การใช้อำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก (THE ADMINISTRATOR'S USE OF POWER AND SATISFACTION OF PRIVATE SCHOOLS IN EASTERN AREA) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ชร. สุนทรายุทธ, Ph.D., สมุทรา ชำนาญ, กศ.ด., ไพรัตน์ วงษ์นาม, กศ.ด. จำนวน 127 หน้า. ปีพ.ศ. 2548. ISBN-974-502-477-5

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ และหาสมการพยากรณ์ การใช้อำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก จำแนกตามเพศของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเอกชน ภาคตะวันออก จำนวน 368 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าอำนาจจำแนกด้านการใช้อำนาจของผู้บริหาร ระหว่าง .21 ถึง .71 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 และมีค่าอำนาจจำแนกด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชนระหว่าง .25 ถึง .74 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Windows สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที สหสัมพันธ์อย่างง่าย สหสัมพันธ์พหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก ใช้อำนาจโดยรวมและทุกรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อำนาจการมีข่าวสารข้อมูล อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจพึ่งพา อำนาจอ้างอิง อำนาจตามกฎหมาย และอำนาจการให้รางวัล ยกเว้นด้านอำนาจการบังคับ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ครูโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทั้งโดยรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความคาดหวัง ผลตอบแทน และวิธีการสู่จุดมุ่งหมาย

3. เปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชนในเขตภาคตะวันออก จำแนกตามเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

4. การใช้อำนาจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

5. การใช้อำนาจของผู้บริหาร อำนาจความเชี่ยวชาญ (X_1) อำนาจการให้รางวัล (X_2) อำนาจการบังคับ (X_3) อำนาจตามกฎหมาย (X_4) อำนาจอ้างอิง (X_5) และอำนาจพึ่งพา (X_6) เป็นตัวพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก (Y) โดยมีค่าอำนาจพยากรณ์เท่ากับร้อยละ 56.2 ดังสมการพยากรณ์ คือ

$$\hat{Y} = 1.201 + .607(X_1) + .117(X_2) - .193(X_3) + .201(X_4) - .361(X_5) + .117(X_6)$$

4692190: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: USE OF POWER/SATISFACTION/PRIVATE SCHOOLS/EASTREN AREA

PIKUL DEEPICHARN: THE ADMINISTRATOR 'S USE OF POWER AND SATISFACTION OF PRIVATE SCHOOLS IN EASTERN AREA. THESIS ADVISORS: DHORN SUNTRAYUTH, Ph.D., SAMUTR CHAMNAN, Ed.D., PAIRATANA WONGNAM, Ph.D. 127 P. 2005. ISBN-974-502-477-5

The purpose of this study was to determine the orientation and relations of power of administrators and job satisfaction of private schools in Eastern Area. As well as to compare the use of administrators' power and teachers' job satisfaction in private schools as classified according to sex. The sample used in this study consisted of 368 private schools teachers in Eastern Area. The instrument used for collecting the data was a rating – scale questionnaire. With discrimination power value between .21 and .71 and reliability value of .93. Besides, its discrimination power value regarding private schools teachers' job satisfaction was between .25 and .74 and its reliability value was .95. The data were analyzed with use of SPSS for windows. Mean, standard deviation, t–test, simple correlation and stepwise for the multiple regression analysis were used for the data analysis.

The findings revealed as follows:

1. Regarding the use of administrators' power and the teachers' job satisfaction in private schools in Eastern Area, as a whole it was found to be at the high level. It could be ranked from more to less as follows: information power, expert power, connection power, referent power, legitimate power, and reward power, only coercive power was ranked at middle level.

2. Regarding the teachers' job satisfaction in private schools in Eastern Area, as a whole it was found to be at the high level. It could be ranked from more to less as follows: expectancy, valence, instrumentality.

3. Regarding the comparative use of administrators' power and the teachers' job satisfaction in private schools in Eastern Area with different sex, it was found that there was statistically significant differences ($p < .05$)

4. The use of administrators' power had a significant and positive correlation with satisfaction of teachers in private schools in Eastern Area. With statistical significanec ($p < .05$)

5. Regarding the use of administrators' power as Expert power (X_1), Reward power (X_2), Coercive power (X_3), Legitimate power (X_4), Referent power (X_5) and Connection power (X_6), it was found to be a prediction for the teachers' job satisfaction in private schools in Eastern area (Y) with the reliable predicting factors of with 56.2. This could be transformed into the following equation :

$$\hat{Y} = 1.201 + .607(X_1) + .117(X_2) - .193(X_3) + .201(X_4) - .361(X_5) + .117(X_6)$$

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
คำถามในการวิจัย.....	5
สมมุติฐานในการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
การจัดการศึกษาของสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.....	12
อำนาจในองค์การ.....	15
ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน.....	35
ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจ	
ในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชน.....	47
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล.....	63
การจัดกระทำข้อมูล.....	63
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	89
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
อภิปรายผล.....	91
ข้อเสนอแนะ.....	99
บรรณานุกรม.....	101
ภาคผนวก.....	111
ภาคผนวก ก.....	112
ภาคผนวก ข.....	116
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	127

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงผลที่อาจเกิดติดตามมาจากการใช้อำนาจ.....	27
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	60
3 คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ การใช้อำนาจของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก.....	66
4 คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ การใช้อำนาจของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก จำแนกตามเพศ.....	67
5 คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ การใช้อำนาจของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก ด้านอำนาจเชี่ยวชาญ.....	68
6 คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ การใช้อำนาจของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก ด้านอำนาจอ้างอิง.....	69
7 คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ การใช้อำนาจของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก ด้านอำนาจกฎหมาย.....	70
8 คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ การใช้อำนาจของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก ด้านอำนาจการให้รางวัล.....	71
9 คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ การใช้อำนาจของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก ด้านอำนาจการบังคับ.....	72
10 คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ การใช้อำนาจของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก ด้านอำนาจการมีข่าวสารข้อมูล.....	73
11 คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ การใช้อำนาจของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก ด้านอำนาจพึ่งพา.....	74
12 คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ ความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก.....	75
13 คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ ความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก จำแนกตามเพศ.....	75
14 คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ ความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก ด้านความคาดหวัง.....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ ความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก ด้านวิธีการสู่จุดมุ่งหมาย...	78
16 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ ความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก ด้านผลตอบแทน.....	80
17 เปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก จำแนกตามเพศ.....	82
18 เปรียบเทียบการความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก.....	83
19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหาร โรงเรียนกับความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานของครู.....	84
20 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหาร โรงเรียนกับความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานของครู จำแนกตามเพศ.....	85
21 การพยากรณ์การความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูจากการใช้อำนาจของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก.....	86
22 ค่าสถิติของตัวพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ ครูโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก.....	87
23 การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของครูโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก.....	88
24 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามการใช้อำนาจของผู้บริหารกับ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก.....	124

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	9